

PROGRAMA
PROBLEMES ACTUALS DE LES RELACIONS INTERNACIONALS

Prof.: Laura Feliu
Curs 2002-2003

En aquesta assignatura es presentaran tres grans temes de rellevància i actualitat per a la teoria de les Relacions Internacionals. Els tres temes escollits són:

- L'hegemonia dels Estats Units
- Les polítiques exteriors i la promoció dels drets humans
- Les potències regionals: el cas d'Orient Mitjà

L'assignatura està concebuda com un acompanyament de la lectura d'una sèrie de textos clàssics sobre els temes proposats, complementats amb d'altres més recents relatius a aspectes específics.

1. L'HEGEMONIA DELS ESTATS UNITS

En aquest mòdul s'analitzarà l'evolució dels Estats Units cap a una posició de preeminència dins del sistema internacional des del s. XIX fins a l'actualitat. L'explicació se centrarà en l'anàlisi del discurs nord-americà a través de la revisió de les diferents doctrines de la seva política exterior. Aquest estudi es complementarà amb la descripció dels elements que han facilitat el seu accés a una posició d'hegemonia. Entre els diferents temes tractats, es farà èmfasi en els següents eixos argumentals:

- El concepte d'hegemonia i d'imperi
- Les doctrines de política exterior nord-americanes: de l'aïllacionisme a l'internacionalisme
- Estats Units i el lideratge polític-diplomàtic: unilateralisme vs. multilateralisme
- El poder militar i la seva interrelació amb d'altres àmbits del poder

2. LES POTÈNCIES REGIONALS: EL CAS D'ORIENT MITJÀ

En aquest mòdul s'analitzarà les realitats complexes i variades que s'amaguen darrere del concepte de potència regional. Per a fer-ho s'ha escollit una regió, Orient Mitjà, caracteritzada per la seva desarticulació, per la continua lluita entre diferents estats per a fer-se amb l'hegemonia regional i pel fet de tractar-se d'una regió de rellevància dins del sistema internacional que es troba en l'entorn immediat d'Europa.

Les potències regionals en les que se centrarà l'estudi són Turquia i Iran, si bé també es farà referència als casos d'Israel i Aràbia Saudí.

- El concepte de potència regional i de potència regional emergent
- Orient Mitjà: la demarcació de la regió
- Turquia: la potència europea
- Iran: de gendarme americà a eix del mal
- L'ordre regional mediorientat

3. LES POLÍTIQUES EXTERIORS I LA PROMOCIÓ DELS DRETS HUMANS

Les polítiques exteriors de les grans potències sempre han inclòs referències de caire moral en el seu discurs oficial. Després de la Segona Guerra Mundial, i en consonància amb la formació d'un règim internacional de drets humans impulsat per les Nacions Unides, diferents Estats han institucionalitzat la consideració dels drets humans per la seva política exterior. Aquest procés ha estat i segueix estant envoltat de polèmica. En aquest mòdul es farà especial referència als següents temes:

- El discurs de promoció dels drets humans
- Drets humans i condicionalitat: els instruments
- El cas dels Estats Units
- El cas de la UE i els països europeus
- El cas espanyol

BIBLIOGRAFIA GENERAL

ARON, R., *La república imperial: Los Estados Unidos en el mundo (1945-1972)*, Madrid, Alianza, 1976.

BAEHR, P. R., *The role of human rights in foreign policy*, Londres, Macmillan, 1996.

BANKS, M., "System Analysis and the Study of Regions", *International Studies Quarterly*, vol. 13, 1969, pp.335-360.

BARTLETT, C. J., *The Global Conflict, 1880-1970: The International Rivalry of the Great Powers*, Londres, Longman, 1984.

CANTORI, L. J.; SPIEGEL, S. L., *The International Politics of Regions: A Comparative Approach*, Englewood Cliffs, 1970.

CINGRANELLI, D. L., *Ethics, American Foreign Policy and the Third World*, Londres, Macmillan, 1992.

COX, M., *US Foreign Policy after the Cold War: Superpower Without a Mission?*, Londres, Royal Institute of International Affairs: Pinter, 1995.

FAWCETT, L.; HURRELL, A. (ed.), *Regionalism in World politics*, Oxford, Oxford University Press, 1995.

FONTAINE, A., *Historia de la guerra fría*, Barcelona, Luís de Caralt, 1970.

FORSYTHE, D. P., *Human Rights in International Relations*, Cambridge, Cambridge University Press, 2000.

GADDIS, J. L., *The United States and the End of the Cold War: implications, reconsiderations, and provocations*, Nueva York, Oxford University Press, 1992.

-----, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of Post-War American National Security Policy*, Oxford, Oxford University Press, 1982.

-----, *The United States and the Origins of the Cold War, 1941-47*, Nueva York, Columbia University Press, 1972.

GILPIN, R. G., *Economía Política de las Relaciones Internacionales*, Buenos Aires, GEL, 1990.

HILL, D. M. (ed.), *Human Rights and Foreign Policy: Principles and Practice*, Houndmills, MacMillan Press, 1989.

HOFFMANN, S., *Duties Beyond Borders: On the Limits and Possibilities of Ethical International Politics*, Syracuse, NY, SUP, 1981.

HOLBRAAD, C., *La potencias medias en la política internacional*, México, Fondo de Cultura Económica, 1989.

HURRELL, A., "Explaining the resurgence of regionalism in world politics", *Review of International Studies*, n.º 21, 1995, pp.331- 358.

KEGLEY, C. W.; WITTKOPF, E. R., *American Foreign Policy: Pattern and Process*, Nueva York, St. Martin's Press, 1991.

MANGO, A., *Turkey: The Challenge of a New Role*, Westport, Washington, DC, Praeger: Center for Strategic and International Studies, 1994.

MASTINY, V.; NATION, R. C. (eds.), *Turkey between East and West: New Challenges for a Rising Regional Power*, Boulder, Westview Press, 1996.

MILLER, L. H., *Global Order: Values and Power in International Politics*, Boulder, Westview, 1994.

MORGENTHAU, H., *Human Rights and Foreign Policy*, Nova York, Council on Religion and International Affairs, 1979.

MURDEN, S., *Emergent regional powers and international relations in the Gulf, 1988-1991*, Reading, Ithaca Press, 1995.

NARDIN, T., *Law, Morality and the Relations of States*, Princeton, Princeton University Press, 1983.
_____, MAPEL, D. (eds.), *Traditions of International Ethics*, Cambridge, Cambridge University Press, 1992.

NEUMANN, I. B., *Regional Great Powers in International Politics*, Londres, Macmillan, 1992.

KENNEDY, P., *Auge y caída de las grandes potencias*, Esplugas de Llobregat, Plaza & Janés, 1989.

KISSINGER, H., *Diplomacia*, Barcelona, Ediciones B, 1995.

KOLKO, G., *Confronting the Third World: United States Foreign Policy 1945-90*, Nueva York, Pantheon, 1988.

MCELROY, R. W., *Morality and American Foreign Policy: the role of ethics in International Affairs*, Princeton, PUP, 1992.

MORGENTHAU, H., *Política entre las naciones: la lucha por el poder y la paz*, Buenos Aires, GEL, 1986.

NYE, J. S., *La naturaleza cambiante del poder norteamericano*, Buenos Aires, GEL, 1991.

OSGOOD, R. E., *Ideals and self-interest in America's foreign relations*, Chicago, Chicago University Press, 1953.

RUBINSTEIN, A. Z.; SMOLANSKY, O. M. (eds.), *Regional power rivalries in the New Eurasia: Russia, Turkey and Iran*, Armonk, NY, Middle East Sharpe, 1995.

RUPERT, M., *Producing Hegemony: The Politics of Mass Production and American Global Power*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995.

WALTZ, K. N., *Teoría de la Política Mundial*, Buenos Aires, GEL, 1988.

AVALUACIÓ

L'avaluació consistirà en:

- La realització de tres pràctiques a classe, corresponents a cadascun dels mòduls. A les pràctiques s'aplicarà la teoria a l'estudi d'una sèrie de temes concrets. Aquestes pràctiques representen el 40% de la nota final (la primera pràctica un 20%, i la segona i tercera: 10 i 10 %). Les pràctiques consistiran en la preparació d'una sèrie de preguntes que hauran de ser contestades a classe. La preparació es farà en base a les lectures proposades i d'altra material a cercar per l'alumne.
- Un examen final sobre la matèria explicada a classe i les lectures realitzades. Aquelles persones que no hagin realitzat les pràctiques o vulguin pujar la nota, tindran un apartat especial a l'examen sobre les pràctiques. L'examen representa el 60% de la nota final.